

Herrn Dr. Inčovnik Johann,
Pfarrer,
St. Johann,
P. Weizelsdorf i. R. Ktn.

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Avstrija, kakor jo doživljamo.

Dokaj literature že obstoja o sedanji Avstriji. V knjigah in člankih se v vedno jasnejši obliki poraja pravo jedro avstrijskega poslanstva. Ponekod sicer še sanjarijo o veliki nalogi nemštva, ki naj prosvetli evropski vzhod in jugovzhod z nemško kulturo in spet ustalijo vlado gosposkega naroda na ozemlju drugorodcev. V novejšem času pa se vse bolj kristalizira drugo, lepše naziranje o nalogi avstrijskega nemštva. Kancler Schuschnigg sam je v svoji knjigi „Trikrat Avstrija“ izklesal avstrijsko poslanstvo s poudarkom, da je avstrijsko nemštvo poklicano v to, da tvori most med evropskim vzhodom, jugom in zapadom in je vez treh velikih kulturnih krogov. Na svoj način so taisto naziranje, kakor se odraža v kanclerjevi knjigi, izrazili drugi, da mora avstrijsko nemštvo Evropi in svetu dokazati, da je nemški človek zmožen občevanja in sožitja z Nemci na podlagi enakopravnosti in iz zamisli pravega, krščanskega človečanstva. Na strani kanclerja in njegovih je dosedanja avstrijska zgodovina, je bridka izkušnja svetovne vojne, na njegovi strani mora stati ves kulturni svet.

Menimo, da je naša velika avstrijska naloga v tem, da z naše strani prikazujemo, v koliko se avstrijsko nemštvo uveljavlja v svojem poslanstvu pri nas v deželi. Saj se vendar na zemlji, kjer se srečavata nemški in slovenski narod, odločuje dokaj avstrijske usode in bodočnosti.

Za nas so predstavniki Avstrije in avstrijskih Nemcev naši narodni sosedi v deželi. Z njihovim delovanjem raste in živi ali propada avstrijska državna zamisel na Koroškem. V slehernem Nemcu, ki križa njegovo pot, gleda naše ljudstvo zastopnika nemštva in nemškega naroda, po njem si ustvarja svoj nazor o nemški kulturnosti in pravičnosti. Za nas odločajo o Avstriji in njeni bodočnosti predvsem naši Nemci v deželi in po njih si ustvarjamo sodbo o močni in pravični ali slabotni in krivični državi. Kdorkoli je presodil dalekosežni vpliv, ki ga na naše ljudstvo in njegovo predstavo o nemštvu in nemški kulturi vobče napravijo njegovi lastni doživljaji z Nemci, bo torej razumel mnogo trdo našo tožbo in pritožbo. „Car je daleč,“ so si dejali ruski muziki v svoji nemoči in so si pomagali na svoj način.

Stara država je smotrno stremela za tem, da je poselila narodnostne meje in ozemlja drugorodcev z osebami, ki so se zbog svojega ostrega nacionalno-nemškega prepričanja zdele kot najboljši garant za to, da se kakoršnakoli porast drugega naroda v kali onemogoči. Nastavitev uradnikov ob narodnih mejah se je naravnost smatrala kot posebna nagrada za strumno nacionalno bojevitost. Sadovi tovrstne nacionalne politike, kateri slovenski narod v Jugoslaviji nedvomno dolguje kos svoje narodne samozavesti, so med nami v deželi vidni do danes. Med predstavniki nemštva na našem ozemlju se je tekom časa izcimilo pravcato tekmovalstvo za čim ostrejši in bojevitejši nemški nacionalizem. Še danes se premnogim posebno v učiteljskih vrstah zdi velikanska zasluga za avstrijsko nemško stvar, če zamorejo uspešno uveljavljati svoje nemštvo ali velenemštvo med ljudstvom drugega jezika. Uverjeni so, da s svojim raznarodovanjem drugorodcev koristijo nacionalni stvari, kažejo odkrito nevoljo nad slovensko kulturno žilavostjo in z vsemi silami stremijo za tem, da vodijo čim največ Slovencev v nemško kulturno območje. In kako tudi ne, ko jih pri tem podpira javno mnenje, hvalita nemško časopisje in smotrno vzpodbujajo nacionalno-nemške

organizacije! Junak je Nемец, ki se temu odvratnemu počenjanju rojakov odteguje, izdajica nad narodom in domovino pa v čeh nacionalnega nemštva vsak Nемец, ki s drže zoperstavi tej zablodi svoje krščansko naziranje o kulturni vrlini narodne zvestobe.

V prvih vrstah nacionalnega nemštva pa stojijo ljudje slovenskega izvora: ponemčenci. Le-ti žal v našem delu dežele po svojem številu in še bolj po svoji kričavosti prave Nemce nadkriljujejo. Svojevrstni reprezentanti nemštva v deželi so. Glasen dokaz za to, kako se odvržena in zavržena narava kruto in bridko maščuje nad onimi, ki so jo iz koristolovstva in užitekajelnosti zatajili. Za svoj nemški značaj so si ponemčenci nadeli, kar je kjerkoli na nemški zemlji in na nemškem človeku manjvrednega. Nekoliko pruske oholosti in brezsrčnosti, švabske domišljajosti in še avstrijske gizdavosti — in raznarodovani Slovenci so mahoma pretvorjeni v Nemce. Kar na pravem Nemcu vzbuja spoštovanje in občudovanje — razgibanost duha in ostra doslednost razuma, pruska disciplina, bavarska ockritost, avstrijska prisrčnost — vsega tega na ponemčenem Slovencu ni videti. Tako so reveži zastopniki najodvratnejše-

ga nemštva, ki vzbujajo le posmeh in pomilovanje. In kar je najbolj pomilovanja vredno, je, da se sami svoje odvratnosti niti ne zavedajo in si namišljajo vlogo velenemcev od nekod iz severne Prusije. Pač v pravcu one pesmi „Heut gehört uns Deutschland und morgen die ganze Welt“!

Kličemo zato za nemškimi možmi, ki bodo sedaj presekali to čudno koroško atmosfero, prenasičeno duševne plitkosti, nacionalne nadutosti in neiskrenosti. Kličemo zato za možmi nemške časti, visoke kulturnosti, srčne plemenitosti, ki naj v deželi ustvarijo boljše, bolj avstrijsko ozračje. V vzdušju bolestno ljubosumnega poudarjanja nemštva od strani avstrijskih Nemcev se je pred 20 leti zrušila stara monarhija, nacionalno bojna „Die Wacht am Rhein“ je postala njena nagrobnica. Ali se danes res zaman oziramo za tvorci krščanskega narodnostnega pojmovanja, za nosilci narodne strpnosti in narodnega poštenja, za kovači narodnostnega pomirjenja? Ne moremo verjeti, da bi izkušnja svetovne vojne, njenih milijonskih žrtev zamogla ostati brezuspešna in da bi bila zastoj žrtev Seiplova in Dollfuss-ova. Naj bi naš bližnja bodočnost v naši dobri veri utrdila in naj bi naši klici ne bili zaman!

Dosleden razvoj v Nemčiji.

Minuli teden pomeni za Evropo veliko preseženo. Hitler je z eno potezo postavil svojo stranko za absolutno gospodarico Nemčije. Odstavil je dosedanega vojnega ministra Blomberga, vrhovnega poveljnika nemške vojske Fritscha ter še nadaljnih 16 generalov. Nadalje je odstranil zunanega ministra Neuratha ter odpoklical veleposlanike v Rimu, Dunaju in Tokiu. Vrhovni šef vse nemške vojske je sedaj postal Adolf Hitler sam, Göring je imenovan za feldmaršala, nekak vojni minister je gen. polkovnik Brauchitsch, poveljstvo nad celokupno vojsko pa ima v rokah general Keitel. Za zunanjega ministra je imenovan dosedanji londonski poslanik Ribbentrop, za poslanika na Dunaju pa dosedanji poslanik v Šangaju Kriebel. Dne 20. t. m. zaseda rajhovski državni zbor, na katerem bo govoril Hitler sam.

To je v kratkih besedah veliki dogodek minulega tedna. Njegov pomen je v tem, da je narodno-socialistična stranka prevzela vodstvo nemške vojske in nemške zunanje politike z odstranitvijo vrhovnih častnikov in diplomatov stare šole. Novo imenovani možje so izraziti pristaši Adolfa Hitlerja in pripadajo celo radikalnemu krilu njegove stranke. Stranka je postala gospodarica države, Hitler pa gospodar nemške vojske.

Mussolini je brzojavno čestital Hitlerju k njegovemu koraku. Ostale države so novi dogodek sprejele ponajveč kot poziv k še večji previdnosti in pripravljenosti. Računati je s tem, da bo Nemčija poostrila svojo borbo proti komunizmu in tudi proti katoliški Cerkvi, da bo Evropo še bolj vznemirjala s svojimi kolonialnimi zahtevami in da bo s svojo podvojeno udarnostjo ojačila tabor fašističnih držav. Pri tem novem razvoju se bodo oči ostale Evrope še bolj ozirale za Anglijo, pričakujoč njene odločnosti. Velika operacija na povojni Evropi pa se je s tem pospešila.

Nazadovanje rojstev v Avstriji in Súdmarka. „Grenzland,“ glasilo Súdmarke, piše pod naslovom „Prihajajoči rodovi“ v januarški številki med drugim to: „In spet ima Avstrija nižje številke rojstev kakor vsi njeni sosedi. Vse sosedne države prekašajo Avstrijo po rasti svojega števila. Pri naših slovanskih sosedih je tako, da je slovenska mati dvakratno bolj rodovitna kakor nemška mati. Svet ni za bojzljiva ljudstva. Danes je Evropa na tem, da postane slovanski kontinent. Kjer je eden slab, ga že izpodrinja drugi...“

Borba za otroka v Nemčiji. V decembru minulega leta je bilo v München-u nacistično zborovanje, na katerem je nek govornik povedal tudi to: „Cerkve so kakor ohromel golob. Nemške stolnice je najti samo v Nemčiji, Ena teh cerkva je že na razpolago (za nemško nacionalno vero namreč), da ž njo nemškega boga dostojno proslavimo, namreč cerkev v Torgau-u. Naslednja cerkev bo stolnica v Braunschweig-u. Cilj pa smo dosegli šele, ko bo Führer govoril k Nemcem v stolnici v Köllnu, Lübecku, Ulmer-ju, Münster-ju, Monakovem, v stolnici sv. Štefana na Dunaju in če hočete v münsterski stolnici. Ni gotovo, da bo Führer doživel in da bomo mi doživeli ta veliki cilj, a doživeli ga pa bodo naši otroci.“ — Iz Bavarske prihaja medtem vest, da bodo ukinitili 18 katoliških samostanskih šol, vsem samostanskim šolam pa bodo določeni od države imenovani ravnatelji.

Volitve v Bolgariji se vršijo v marcu. Do leta 1934 je imela vlado v rokah pretežno stranka agrarijev, nakar se je začela doba avtoritarnih vlad. Sedanja vlada ima za seboj uspešno delo v pogledu notranjega pomirjenja in gospodarskega izboljšanja. Smela je razpisati volitve, ki naj ji prinesejo večino v Sobraju. Stare stranke se volitev ne smejo udeležiti, prvič bodo smele voliti ženske, za moške pa velja volilna dolžnost. Zanimanje za volitve je med ljudstvom veliko in se vlada sme nadati potrebne večine.

Poljska in Madžarska. Ogrski državni upravitelj Horthy je posetil Poljsko, kjer so ga topla sprejeli. Prezident Moscicki je imel nanj nagovor, v katerem je poudaril skupnost kulturnih teženj obeh narodov, iz katere bo v bodočnosti vzrastlo še ožje sodelovanje. Horthy pa je poudaril, da branita Poljska in Ogrska krščansko kulturo in civilizacijo.

Franco je imenoval novo vlado. Očividno skuša general Franco prilike v zasedeni Španiji uravnovesiti in urediti. Na mesto dosedanje provizorne vlade je imenoval novo, v kateri si je sam pridržal predsedstvo, ostala področja pa poveril svojim ožjim sodelavcem. Nekateri teh so igrali že veliko vlogo v politiki Španije pred revolucijo. — Francove čete so z nenadnim sunkom prodrle republikansko fronto pri Granadi ter zasedle več važnih gorskih postojank, iz katerih bodo nadaljevali ofenzivo. Zračni napadi rdečih in nacionalnih letal na španska mesta so po svojih strašnih učinkih napotili Francijo, da je posredovala za ukinjevanje tovrstne nečloveške vojne. Medtem je bilo mednarodno nadzorstvo na Sredozemskem morju vsled potopa nekega angleškega parnika po neznanu podmornici poostreno. Sedaj pričakujejo, da bo Italija generala Franca podprla tako izdatno, da bo zamogel zaključiti krvavo vojno.

Mehika po stopinjah Španije. Bivši kmetijski minister Cedillo je zbral okoli sebe armado 100.000 mož, s katero hoče pomesti s sedanjim socialističnim režimom. Izkoristil je nepopisno revščino v pokrajinah z bombažnimi nasadi, nabral svoje pristaje in jih oborožil s pomočjo inozemstva. Med vladnimi in nacionalnimi četami je že prišlo do prvih spopadov. Mesto Matamoros so uporniki že zasedli. V poučenih krogih menijo, da stoji Mehika pred dolgotrajno revolucijo.

Na Kitajskem je na bojiščih zopet oživel. Japonci so začeli z novo ofenzivo, s katero hočejo združiti severno in južno armado. Odpora doslej ni bilo posebnega. Japonci so objavili, da so do sedaj uničili 692 letal kitajskih, medtem ko so jih sami izgubili komaj 69. Japonski ministrski predsednik je poudaril, da želi Japonska ohraniti Kitajsko v celoti, a ji bo izbrala vladno, ki ne bo naklonjena komunizmu, marveč — Japonski. — V zadržanju vesil do Japonske je najnovejšo to, da so stavile Anglija, Amerika in Francija na Japonsko zahtevo, naj ukine svoje nadaljne oboroževanje na morju, sicer se bodo velesile svobodno oboroževale na morju. Glede podpore Kitajski pa so velesile prepustile odločitev posameznim državam.

Ostale novice minulega tedna. Novi nemški poslanik na Dunaju v. Kriebel, ki je višji častnik, ima kupljeno posestvo takozvani Poppenhof pri Grebinju. — Nemčija namerava poslati v Jugoslavijo 60.000 delavcev na oddih. — Plošča, na kateri se nahajajo ruski raziskovalci severnega tečaja, se je razbila na več kosov in jih toki ženejo proti jugu. Na pomoč hiti ledolomilec „Taimir“. — V marcu se vršijo v Egiptu parlamentarne volitve. — V Sofiji je bil izvršen atentat na ruskega emigranta-urednika, pri čemer je peklenški stroj ubil dve osebi. — Švica namerava prepovedati komunistično stranko. — Pričakujejo se odločilne sklepi ministra Göringa za podzvajenje nemške industrije. — V Jugoslaviji so bile v nedeljo dodatne volitve v senat. Od 23 razpoložljivih mest jih je dobila vladna stranka 17, v dravski banovini so bili izvoljeni vsi kandidati vladne stranke, med njimi bivši mariborski veliki župan dr. Fran Schaubach. — Po zadnjih vesteh se je Francovim četam posrečilo prebiti republikansko fronto pri Teruelu in si zagotoviti cesto v smeri proti Saragosi. — Avstrijska policija nadaljuje preiskave proti hitlerjancem. V Solnogradu so zaprli hitlerjanski urad, v Lincu pa prehodno zatvorili tamošnjo realno gimnazijo. — Nemčija je prepovedala uporabo zlatih nalivnih peres. — Za prezidenta zvezne trgovinske zbornice je bil izvoljen bivši minister Stockinger.

Križeva pot irskega naroda.

Dne 29. decembra minulega leta je irski ministrski predsednik Eamon de Valera po slovesni božji službi v Dublinu proglasil novo državno ustavo. V njej najde izraza položaj, ki si ga je irski narod tekom dolgih stoletij z neverjetno ztrajnostjo priboril in v zadnjem desetletju izgradil. Nova ustava ne pomenja spremembe na znotraj. Na zunaj je dobila irska država novo ime „Eire“, kar je znak, da je vstopila v družino evropskih narodov nova država, država, kakoršnih doslej Evropa ni poznala: narod, ki si ustvarja svojo usodo neodvisno od drugih, ki ima svoj lastni parlament in svoja zastopstva v inozemstvu in ki

je z britskim imperijem povezan samo še po osebi angleškega kralja. Za celokupno irsko ljudstvo pomeni nova ustava končnoveljavni zaključek večstoletnega križevega pota, kakoršnega doslej ni hodil še noben evropski narod.

Usoda tega katoliškega ljudstva keltskega izvora je tako malo znana, da je spet in spet umesten kratek pogled na njegovo zgodovino. V zgodnjem srednjem veku, ko so bile dežele severne in srednje Evrope še docela poganske, je na zelenem otoku Irske že cvetela vera, umetnost in krščanska učenost. Irski menihi so bili, ki so krščansko blagovest oznanjali poganskim Anglosaksoncem in jo prenesli tudi na evropski zapad. V 12. stoletju pa zasedejo zeleni otok Angleži in ga z najkrutejšo silo usužnjijo. Ko je pod Henrikom VIII. Anglija postala protestantska, so ostali Irski kljub grožnjam in obljubam zvesti veri svojih prednikov in so bili za to svojo zvestobo po brezuspešnih osvobodilnih poizkusih od Cromwella krvavo kaznovani. Irskim kmetom so odvzeli zemljo in jo dali angleškemu lordom, domače ljudstvo pa zatirali in usužnjili. Še pred 90 leti se je zgodilo, da je povodom slabe letine umrlo od gladu več stotisoče Ircev, večji del pa se je izselil v Ameriko. Nobeno evropsko ljudstvo nima toliko izseljencev v tujini kakor rodovitna zelena Irska. Medtem ko se je število prebivalstva v drugih deželah večalo, je žalostna Irska slovela po tem, da je njeno število prebivalstva padlo na polovico. Redkokod se je kakemu narodu posrečilo gospodarsko upropaščenje slabotnejšega sosedu v toliki meri kakor Angležem z Irski. Šele pred sto leti se je katoliškimi Ircevi posrečilo, da so se otrsli popolne politične brezpravnosti ter si priborili v svoji lastni domovini vsaj neko politično veljavo. Ustavili so se v strnjeni vrsti angleškemu upropaščanju in spet začeli buditi narodno zavest. Angleški jezik in angleška navada sta bila irski jezik, ki je povsem drugačen od angleškega, in irsko navado izrinila iz vsega javnega življenja, da je ostala irska narodna svojstvenost izrinjena do najoddaljenjših predelov irske dežele. Predvsem katoliški duhovniki so bili, ki so v boju na krščanstvo rešili narodu poleg vere tudi njegov materni jezik v boljšo in lepšo dobo.

Svetovna vojna šele je pomenila za trpinčeni irski narod začetek svobode. Ob veliki noči 1916 je v Dublinu izbruhnil upor, ki pa so ga Angleži s krvjo udušili in njegovega začetnika obesili. Po svetovni vojni se je borba za irsko svobodo nadaljevala, dokler ni leta 1921 Irska dosegla vsaj nekaj svobode in si ustanovila svojo državo. S tem pa še davno ni bil dosežen cilj, ki so si ga zastavili irski rodoljubi. Od 32 pokrajin dežele je šest popolnoma zapadlo angleškemu vplivu, prevzelo protestantsko vero ter se upira pridružitvi k svobodni Irski. Pod vodstvom žilavega de Valere so irski republikanci nadaljevali svoj boj za polno neodvisnost od Angležev in po krvavi meščanski vojni vrgli vladno Angležem prijaznega Cosgraveja. Čim je de Valera prišel do oblasti, je začel izvajati svoj program: odpravil je zaprisego zvestobe angleškemu kralju in ustavil plačevanje najemnine angleškemu lordom. Anglija je odgovorila s prepovedjo uvažanja irskega blaga in irskih pridelkov. Za irskega kmeta in obrtnika je pomenila prepoved krut udarec. A de Valera je v boju vztrajal do zadnjega in z njim ves irski narod in

končno je izšel iz neenakega boja kot zmagovalec. Nova ustava pomeni zaključek irskega boja za svobodno irsko državo.

Na veliko začudenje Angležev se Irski tudi danes niso povsem odtrgali od Angležev. H temu so jih napotili najprej gospodarski razlogi — Irska je z Anglijo vred ena gospodarska celota — in v drugič pa trdna irska želja, da si v naslednjih desetletjih priborijo svoje rojake na severu in jih napotijo k zopetni zvestobi irski domovini in narodnosti.

Ganljivi so prizori sodobne Irske. Ves narod gori od navdušenja, da si spet osvoji že izgubljen materni govorico. Stari irski očetje oddaljenjših pokrajin narekujejo svojo materno govorico na posebne sprejemne plošče, da se tako ohrani nepokvarjena irščina, dijaki in uradniki medsebojno tekmujejo v boljšem spoznavanju nekdanje irske svojstvenosti in jezika, ljudstvo spet sega po starodavnih zakladih irske narodne kulture in se iznova privaja stari pesmi, navadi in običaju.

Pred 4 leti je bil v Dublinu svetovni evharistični kongres. Udeleženci s kontinenta so vedeli s presunjenostjo pripovedovati o globoki vernosti irskega ljudstva. Tod je nedvomno skrivnost zmage irskega ljudstva: na svojem križevem potu je hodilo s trpečim Kristusom in z njim doživelo svoje narodno vstajenje.

Domače novice

Vrbnikova mati.

Kakor je „Koroški Slovenec“ že na kratko poročal, so dne 14. jan. t. l. umrli pri Košniku v Lobniku v visoki starosti 92 let Vrbnikova mati Katarina Piskernik. Pokopali smo jih v ponedeljek 17. jan. na pokopališču pri Devici Mariji v Trnju in jih položili k večnemu počitku v grob, kjer čakajo vstajenja že skoraj 30 let ranjki Vrbnikov oče Luka. Dolgo so živeli mati med nami, a ko je angelj smrti njihovo življenjsko lučko tako nenadoma utrl, smo bridko občutili, da so preminuli vse prekmalu. Bili so za hišo in za otroke velik blagoslov, posebno pa še zdaj v starosti, ko izčrpani in obnemogli dobre besede in ljubke postrežbe niso več mogli vračati iz svoje volje in moči, ampak je plačeval in bo še plačal za nje Bog, ki prav ničesar in prezre in ničesar ne pozabi.

Od svoje rojstne hiše v Beli niso prinesli k Vrbniku samo svoje mladostne čilosti in lepote, bogatega bališa in težke dote, marveč še dosti važnejših in trajnih vrednot, izobraženost, marljivost in veselje do dela, požrtvovalnost ter globoko pobožnost. Vse te svetle lastnosti Skalarjevih dedov in pradedov so skrbno presadili v strme hribe Lobnika. Delali so in molili. Bili so po svojih telesnih zmoglostih in po svojih duševnih vrlinah kakor ustvarjeni za kmetico in gospodinjino in so ugled Vrbnikove hiše vkljub velikemu številu otrok in vkljub težkim nezgodam in neprilikam pri živini dvignili daleč nad povprečno višino kmečkega doma. V njih smo gledali in častili svojo duhovno mater. Bili so tudi živa vez med nami in ono davno minulo dobo, ko so bili samo še otrok in ki se jim je z vsemi doživetji in dogodivščinami vtisnila neizbrisno v spomin. Kar so v okolici Že-

Podlistek

Juš Kozak:

Beli mercesen.

(37. nadaljevanje.)

„Meni je hotela „bro,“ je žalostno pristavil Martin. „Z življenjem je plačala.“

„Balant se je zadušil.“ Dolgo časa je vsak svoje premišljal.

Čez čas je vprašal Martin: „Boš kopal premog?“

Oni je zmajal z glavo: „Revna, revna je ta zemlja. Siv, žalosten kamen. Ne morem jim odpreti žile.“

„Si poizkusil?“

„Sem.“ Toda že se mu je obraz razjasnil. „Nekaj novega imam. „Poglej!“ V kotu je odgrnil umazano ruto. Kolesa so bila pritrjena na žici drug poleg drugega. V različnih velikostih.

„Koj bo to?“ se je začudil Martin.

„Perpetuum mobile!“

Zaman je Martin ponavljal besedo.

„Večno se bo vrtelo,“ je dejal Revež. „Poizkušam. Pojdel!“

„Ne pojdel!“

„Boš videl. Še nekaj moram premagati: težo. Ko sem bil gori pri tebi v planini, od takrat me preganja ta misel. Zvezde nimajo teže. Brez nje se vrte. Tisto ni nič, da jih teža drži. Ljudje so ji

podvrženi, zvezde ne. Brez teže gredo. Zdaj poizkušam vzeti kolesom težo, videl boš, vrtelo se bo.“

Še dolgo je razlagal Revež nejevernemu Martinu.

„Vsi ljudje na svetu so ga poizkušali, kaj meniš, kako bo, če pride iz tunjske fare?“

„Hm!“

„Meni verjem, ko se bo zavrtelo, ne bo treba ljudem umirati.“

Medtem je prišel bebec v izbo in z radostnim očesom gledal v kolesa.

„I, i, arti!“ je hropel, da se je Martin hitro ozrl.

„A... a... arti!“

„Ta mi pomagaj.“

Martin je hotel oditi. Revež pa je prosil: „Ostani nocoj pri meni. Ne vem, kako je to, če tebe vidim, zaupam, da pojde.“

Pripovedoval je o Trati in o Smrekarjevih.

„Stari tvoj trpi. Mlada je strupena in ga živega grize. Prepisal še ni. — Smrekar je spravil lepe denarje. Gržini pa leži les. Lizo le redko vidim.“

Preden sta legla, je prosil: „Martin, če se meni kaj zgodi, vzemi tega reveža k sebi.“

„Bom!“

„Obljubiš?“

„Na, besedo!“

Drugo jutro je Martin odšel in se izgubil v gorah. Tri dni je ležal v Kalcah. Ko se je vrnil, je bil še bolj molčeč kot prej. Kakor bi zaklenil besede.

*

*

lezne Kaple zbrali slovenskega narodnega blaga, starih slovenskih molitev, običajev, čarovnij in seg in navad, izvira skoraj vse iz njihovega osebnega zaklada.

Pogreb, katerega so se v velikem številu udeležili ne samo ožji sorodniki in lobniški sosedje, marveč tudi znanci in prijatelji iz Kaple in okoliških dolov, je pokazal, kako so Vrbnikovo mater spoštovali in cenili vsi, ki so jih poznali. Prišli so, da skromni, preprosti kmetici, ki ni iskala nikdar kake pohvale, izkažejo na tej prežalostni poti zadnjo čast, ter jo zahvalijo za vse ono, kar jim je v življenju nudila lepega in dobrega. Ko sta bila na kmetiji pri Vrbniku gospodarja še ranjka dva, je bil njun dom središče družabnosti, glasbe in pesmi. Po trdem, mogoče v časih pretrdem delu po dnevi in med tednom, se je v nedeljah in ob večerih, zlasti še na predvečer godov, razživelo staro in mlado v nedolžnih domačih zabavah. Pod kozolcem je bilo takrat še kegljišče, v zidni omari sobe kup starih igralnih kart, v miznici lepo število slovenskih pesmaric, v gorenjih sobah citre in druga godala, v hiši pa razen vsega tega še 10 zdravih, krepkih in mladostno prešernih otrok. Marsikdo, ki je stopal za pogrebom, se je spomnil prekrasnih ur na Vrbbem! Niti oče, niti mati se nista nikdar potajila, vsak je bil pri njih prijazno sprejet in ljubeznivo pogoščen. V tem domu je bilo vse vedro in odkrito, brez sovraštva in surovih, nizkotnih strasti. Gospodarja sta varčevala z besedo in jo stokrat obrnila in stokrat pretehtala, preden sta jo izgovorila, dobro vedoč, da rani beseda mnogo bolj kakor vsako drugo orožje. Nikdar nista razkrivala slabih strani človeka. S spoštovanjem sta govorila o sosedih in o sorodnikih, zlasti pa še o lastnih starših in dedih. Poznalo se jima je, da ju težke nesreče na kmetiji niso potegnile nizdol, marveč sta ob njih rastla in dozorevala in se tako dokopala do nenavadno globoke srčne omike.

Prelepo je bilo pri Vrbniku! Potem pa se je zgodilo ono, kar je staro Vrbnikovo družino namah zrušilo in uničilo... Brez doma in opore, samotni in zapuščen, s svojo težko žalostjo so taval Vrbnikova mati od otroka do otroka v večni nadi, da jih bodo popeljali nazaj na Vrbbje vprav oni, od katerih so bili tako globoko žaljeni. Uboga mati tega dneva niso doživeli, čeravno so čakali nanj več ko trideset let! Kjerkoli so bivali, kjerkoli so hodili, so se ozirali proti domu in iskali streho, pod katero so živeli svoje mlado, polno življenje, hišo, v kateri so gospodinjali, štibelc, v katerem so žebrali in bili srečni v krogu svojih otrok. aKkor se suče sončnica za soncem, tako so se obračali proti Vrbbem vsepovsod, njihove žalostne oči, ki že davno niso mogle več jokati, so begale po domačih njivah in bregovih in pobožale vsako grobljo, vsako stezo in drevo; vsak kos domače posesti je klical mater domov.

Zdaj je vse prepozno in se ne da popraviti nikoli več. Usta, ki bi bila tako rada odpustila, so onemela, roka, ki je bila vedno pripravljena, da blagoslovi, je za vedno otrpnila. Vse gorje in vse silno hrepenenje po domu je zamrlo v objemu večnosti... Pretresljivo je odjeknilo pri Košniku, ko so se v materinem imenu poslovili od sveta njeni pogrebci. Trikrat zaporedoma so na hišnem pragu dvignili krsto z drago pokojnico: „Poslavljaj se od hiše, poslavljaj se od družine, poslavljaj se od svojih otrok...“

Ženo, hrabro in pošteno, kakršnih ima malo naša slovenska občina in fara, je poklical Večni k sebi. Naj ji tisočkrat povrne njeno skrb in trpljenje in naj zagrne njeno bedo in razočaranost s plaščem usmiljenja in ljubezni. — Mi, ki smo jo poznali in ž njo sočustvovali, jo bomo ohranili v najlepšem spominu. Z Bogom, mati!

Pruski častnik o slovenski pravici. V „Mladiki“ pripoveduje slovenski pisatelj Finžgar sledečo prigodo iz svetovne vojne: Med vojno je bilo. Nemške čete so se noč za nočjo usipale skozi vas. V župnišču so nočevali častniki. Nekega dne pride k meni kmečka žena in me prosi, naj ji raztolmačim pisanje, ki ga je sprejela od sodišča. Bilo je nemško. Godrnjal sem nad krivico, da pošiljajo uradi nemške dopise Slovincem. Zelo prijazen pruski stotnik — po poklicu vseučiliški profesor v Berlinu — me vpraša, kaj se jezim. Povem mu. On mirno čaka, da raztolmačim pismo ženi, nato gre z menoj v pisarno in pozveduje: „Tu torej biva slovenski narod, kakor trdite. Pravite, da se mu godi krivica, ako dobivajo ljudje od vlade nemške dopise. Prosim, dokažite mi, da imate pravico do svoje kulturne samostojnosti. Pokažite mi, ali ima ta vaš narod že svojo slovnico!“ — „Svojo slovnico,“ sem se zasmel. „Prosim, poglejte!“ Pokazal sem mu celo rešeto slovenskih slovnice. — „Pokažite mi dalje slovar tega vašega jezika!“ — Spet mu pokažem Wolfa, Pleteršnika, Janežiča in še literarne zgodovine. — „Imate že svoje revije, časopise?“ — Da nisem bil v zadregi, je jasno. Profesor pregleduje lepe ilustracije, občuduje lepi tisk, nato razsodi: „Ljudstvo, ki ima vse

to, kar ste mi pokazali, spada med evropske kulturne narode, pa naj je še tako majhno po številu, in ima zato tudi vse pravice do samostojnega kulturnega življenja. Kdor mu to kratki, mu dela krivico.“ — Tako pruski stotnik.

Beležimo. Brezposeln drvar je zaprosil pri nekem koroškem velepodjetju za zaposlitev in to potom posredovanja druge osebe. Prošnja je bila z izgovorom odklonjena, da so ljudje oz. prebivalci njegovega kraja sami „čuši“ in podjetje takih ne mara zaposliti. — Pa trdijo, da ima slovenska manjšina vse kulturne in gospodarske pravice.

Nemški otroški vrtci so bili najnovejša Heimatbundova parola. Njihovo delo ponazori sledeči prizor, o katerem nam piše prijatelj našega lista: Tudi Št. Jakob v Rožu je dobil svoj nemški vrtec, ki naj bi zbiral otročičke od 3 do 6 let. Učiteljica je bila trda Nemka, otroci niso razumeli njenih navodil, učiteljica ne njihovega otroškega čebljanja. Med odmorom se vsuje ves mali drobiž na šolsko dvorišče, skrivaj se ozirajoč za domom in materjo. Pa spet pride med nje neusmiljena učiteljica in jih nemško kliče, naj se vrnejo v sobo. Otroci jo začudeno gledajo in je seve ne morejo razumeti. Kaj ji preostane drugega, kot pa da jih kot mala piščeta polovi in znosi nazaj v učilnico. In spet strmi dvajset parov otroških oči in ne ve, kaj se godi in govori. Kot mali, plahi pitčki čakajo konca, da zamorejo k mami in ateju. — Kot doznavamo, je oblast Heimatbundove vrtce sedaj prepovedala, kar je bilo v interesu nedolžnih otrok edino pametno. Poizkusi tovrstnega ponemčevanja sami pa so prenazorna slika položaja, v katerem se nahajamo.

Še druga cvetka. Iz Žitare vesi poročajo sledeče: Stara je navada, da se na sv. Tri kralje naskikajo na hišna vrata začetne črke G+M+B, ki naj povedo, da biva v hiši krščanska družina. Tako so napravili tudi pri Škrutelnu na Selih. Pa pride orožnik, vidi na hišnih vratih omenjene črke in pozove gospodarja, naj črko „G“ spremeni v „K“, češ gre vendar za Kasperja. Iz slovenskega Gašparja naj bi torej nastal nemški Kasperl. Prineso koledar koroške kmečke zveze, na orožnikovo začudenje stoji tam napisano samo „sv. Trije kralji“. Tako je slovenski Gašpar vendarle ostal. — Drug slučaj je iz žitarske nadaljevalne šole. Učenci so se medsebojno pogovarjali v domačem jeziku. Kar pristopi učitelj Kramar k učencu Janezu Osmalcu in ga pozove, naj govori s tovariši nemško ali pa naj gre v Jugoslavijo. Učenec je na svojevrstni poziv molčal.

Letno poročilo šentvidskih usmiljenih bratov za 1937 navaja samaritansko delo, vredno tudi naše pozornosti. V minulem letu je šentvidska bolnica sprejela 1944 novih bolnikov, jih tekom leta odpustila 1878, umrlo pa je 89 pacientov. 759 bolnikov se je zdravilo zastonj. Bolniki so bili večidel iz Koroške, okrog 120 jih je bilo iz drugih dežel, inozemcev se je skupno zdravilo 61, od teh 23 Jugoslovancev. V vrsti boleznih so prednjačile želodčne, živčne ter telesne poškodbe. Operacij je bilo največ pri porodih. Zavod obstoja že 60 let in je v njem doslej iskalo zdravja skupno okroglo 80.000 bolnikov. V bolnici je prostora za 130 bolnikov.

Moos—Blato. (Volitev novega župana.) Naš dosedanji župan g. France Dubrovnik, kateri je našo občino vodil v splošno zadovoljnost vseh občanov skozi dolgih 11 let, se je iz poklicnih razlogov odločil, da svoje častno mesto odstopi drugemu. Tem potom mu izrekamo za vso njegovo skrb in trud v korist davkoplačevalcev in občinskih ubogih javno zahvalo. — Na njegovo mesto je bil nato enoglasno izvoljen g. Lovro Kušej, pd. Sienec na Blatu. Želimo mu pri odgovornem delu mnogo uspeha! — Naš občinski kmečki vodja g. Mirko Kummer se — tako vsaj so nam dejali preč. g. šmihelski svetnik-župnik raz cerkveno leco — ženi. Za nevesto si je izbral Šercerjevo Roziko. Dal Bog, da mu bo cvetela kakor rožica in nosila Črčejevemu domu srečo in blagoslov! Mladi družini naše iskrene čestitke in topla voščila za prihodnost!

Rinkolach—Rinkole. Pri nas so si s pomočjo kmetijske zbornice štirje gospodarji postavili tiste „babilonske turne“, silo-naprave za shranjevanje zelene koruze. Drugod se tovrstne naprave prav dobro obnesejo in ob prvem uspehu prvih štirih bodo sledili vzhledu najbrže še drugi gospodarji. — Tam doli ob Dravi si je Urban Sadjak, pd. Kos, postavil majhen mlin, ki že dobro melje. Pa pravijo, da si mlinar, če vode zmanjka, kar z roko pomaga. Eh, pa ne bo najbrže res. — Našemu podžupanu pd. Klančniku se je nedavno rodil trinajsti otrok. Novorojenčku in očetu je častital sam kancler ter vrhovega poslal lep božični dar. — Bidrihov Janezek je imel smolo z domačim psom. Ogrizel ga je, da je moral Janezek iskati zdravniško pomoč.

Rinkenbergl—Vorgče. Naša šola je dobila po zaslugi vrlega načelnika Kajžerja lep dvojezičen napis. Prej nekoč je bil napis samo slovenski, ker je naš okoliš domala stoodstotno slovenski. Lani je šolski vodja na lastno pest odredil, da se mora

napraviti nemški, nakar je šolski svet pridejal še slovenskega. Sicer pa je šolski vodja najbrže hotel z nemškim napisom samo izraziti, da je naša šola nemška in da v njej ni prostora za materinščino slovenskih otrok. — Zapustila nas je organistinja Julka Čarfova izpod Lisne in se vrnila na svoj dom. Kdaj spet bomo slišali njej lepi glas? — Lojze Miklin, pd. Kotnik, je kupil lepo Šulnovno kmetijo, po kateri je že neki rajhovec stegoval svoje roke. Prav, da se kmetija ohrani v domačih rokah!

Wien—Z Dunaja. Na Silvestrovo zjutraj je izbruhnil na Dunaju večji požar, ki je nastal iz nepojasnjenega vzroka in ki je na žalost tirjal tudi človeško žrtev v osebi Leopolda Čebul, bivšega kočijaža na Dunaju. Bil je rajni iz Čebulove družine v Globasnici in je kljub temu, da je bil že preko 5 let na Dunaju uslužben, ostal zvest sin svojega slovenskega naroda in so svoje slovenske matere govorice nikdar ni sramoval, kadar se je sešel s svojimi sorodniki v domovini. Ker je le s težavo pisal slovensko besedo, se mu je naročilo, da lahko piše tudi nemško svojim sorodnikom, ali on je to hladno odklonil in rekel, da tega kot sin slovenskih starišev ne more storiti. Položen je bil na centralnem pokopališču na Dunaju k večnemu počitku, kjer si bo odpočil po prestanem zemeljskem trudu. Blag mu spomin!

Zell—Sele. Kakor drugod, smo tudi pri nas obhajali v šoli Südmarkino božičnico z obdarovanjem nekaterih otrok. Na povelje neke učiteljske moči se je spisala pismena zahvala Südmarki za poslana darila, katero zahvalo so morali podpisati vsi otroci, tudi tisti, ki niso bili obdarovani. Eden od šolarjev pa se je temu uprl z utemeljitvijo: „Naj se podpišejo tisti, ki so bili obdarovani.“ S temi enostranskimi delitvami se ustvarja nasprotstvo in se neti sovraštvo med šolsko mladino. Ali naj bi se obdarovala vsa deca ali pa nobeden. Upamo in pričakujemo, da bo g. šolski vodja za v prihodnje take slučaje zabranil in poskrbel, da se med našo mladino ne bo vsiljeval razdor. — Polarni sij smo tudi pri nas opazovali in smo to nebesno prikazen prav različno tolmačili. Nekateri so trdili, da je nekje velik požar, drugi pa so trdili, da je to od sončnega zatona. Nekateri so celo mnenja, da bo prišel sodni dan ali pa kakšna šiba božja. — Pretekli teden je pri pd. Vakovniku na Zvrhnjem Kotu porezala slamoreznica vse prste na desni roki do sredine zapestja gospodarju Janezu Roblek. Rezila so trikrat zamuhnila po roki in tako neusmiljeno rezala meso oziroma prste. Ponesrečenca so v petek spravili v celovško bolnico, kjer se sedaj zdravi. — Smučarji pa so letos popolnoma pozabili na Košuto in so si menda izbrali drug bolj primeren kraj za smučanje.

Drobiž. Vlada pripravlja zakon, po katerem bo lahko vsak inozemec, ki ne bo v posesti takozvane „Erkennungskarte“, t. j. državlanske izkaznice, lahko izgnan iz države. — Na dunajski univerzi študira trenutno 9180 dijakov. — Poštni porto v inozemstvo bo znižan. Pisma v Jugoslavijo se bodo frankirala z 40, dopisnice z 24 groši. — V Čehoslovaški bodo uvedli vožnjo na desno, nakar bo najbrže avstrijska vlada odredila isto za vse državno ozemlje. — Zgodovinska cerkev na Osojah je v nevarnosti. Cerkvni stolp se je nagnil za 15 cm. Ko so ga leta 1889 nadzivali, so pozabili pregledati fundamente. — Dež. svetniku dr. Hurdesu je umrl na Dunaju oče. — V minulem letu je bilo iz Nemčije v Avstrijo uvoženih časopisov za 13 milj. šilingov. — Na jadranskem otoku Rabu je požar uničil znameniti knežji dvorec in mestno palačo mesta Rab. — Za prezidenta kor. trgovinske zbornice je bil izvoljen mestni svetnik Hofer. — Najvišji sodni dvor je znižal bivšemu mežnarju v Hodišah, Jožefu Plajberšniku, kazni od 12 na 9 let. — V Grabštanju so pokopali 58letnega posestnika Jakoba Ruttig. — Südmarka je o božiču obdarovala na Koroškem 74 šol pretežno iz slovenskega ozemlja. — Minulo nedeljo so se v Zadnjici pri Celovcu vršile smuške skakalne tekme, katerih se poleg avstrijskih tekmovalcev udeležili tudi smučarji iz Nemčije in Japonske ter močno moštvo iz Jugoslavije. Jugoslovani so dosegli 4., 7., 9., 17., 18., 25., 27. in 31. mesto v vrsti 35 tekmovalcev. Prvo nagrado je dobil Japonec Iguro. Med in po tekmi je prišla do nacističnih demonstracij. — V Celovcu je umrl pekovski mojster Emil Pietschnig.

Naša prosveta

Dragoceni dokumenti.

Državna knjižnica v Münchenu hrani med drugimi dragocenimi starinami tudi rokopisni zbornik, ki obsega 169 pergamentnih listov različne kakovosti. Vezava je stara, platnice so lesene in skoro en centimeter debele ter prevlečene z belim usnjem. Med rokopisi, ki so se do leta 1803 nahajali v mestu Freising na Bavarskem kot last odnotne škofijske cerkve, so tudi trije slo-

venski teksti. Nekatere beležke zgodovinske vsebine v zborniku potrjujejo, da so bili slovenski teksti pisani okoli leta 1000, to je pred 900 leti. Tedaj je živel v Freisingu škof Abraham, za katerega vemo, da se je posebno zanimal za slovensko ozemlje in je skušal za svojo škofijsko cerkev pridobiti obsežne zemljiške predele na slovenskih tleh. Posebej se je brigal za cerkev na Otoku na Vrbskem jezeru, kateri je poklonil razne knjige in predmete. Slovenski teksti so mu služili za opravljanje njegove visoke pastirske službe med Slovenci.

Omenjeni slovenski rokopisi hranijo prvo zapisano besedo Slovencev, ki so živeli na naši zemlji pred tisoč leti. Z njihovo pomočjo so nemški misijonarji učili naše pradede cerkvenih molitev v njihovem maternem jeziku, kakor sta to vzgledno učila slovanska brata sv. Ciril in Metod. Jezik teh rokopisov je bila govornica starih Slovencev, ki so bili tedaj poseljeni ne samo v onem delu dežele, kjer se še danes govori slovenska beseda, marveč — tako izhajajo iz rokopisov samih — v zgornjekoroških predelih okoli današnjega Spitala in v porečju rek Möll in Lieser. Poslušajmo izpoved naših pradedov pred tisočletjem:

„Bože, gospodi milostivi, oče bože, tebe ispovede ves moj greh, i svetemu Krstu, i svetej Mariji, i svetemu Mihaelu, i vsem krlitcem božjem, i svetemu Petru, i vsem slom božjem, i vsem močenikom božjem, i vsem vernikom božjem, i vsem devam pravdnim, i vsem pravdnim. I tebe, božji rabe, hoto biti ispovedan vseh mojih greh, i verujo, da mi je, na sem svete bevši, iti že na on svet, paki že vstati na sodni den. Imeti mi je život po sem, imeti mi je odpustek mojih grehov. Bože milostivi, primi mojo ispoved mojih grehov...“

Dragoceni rokopisi hranijo torej slovensko govornico, kakor se je pred tisočletjem govorila doma v vseh delih naše dežele in povsod drugod, kjer so bivali in še prebivajo Slovenci. Pazljiv bralec gornjih par stavkov zamore že razsoditi, da se je slovenska govornica v drugem tisočletju pač spreminjala, oglaševala in čistila, a je ohranila svojo posebno, slovensko noto skozi tisočletja neizpremenjeno do današnjega dne. Tako je predvsem materni jezik ostal vez davnih rodov pred nami in bo ostal vez rodov za nami v bodočem tisočletju.

Prešernov dom in slovenski šolski otroci. Originalno zamisel so zasnovali v Ljubljani. Velikega Prešerna, največjega slovenskega pesnika, gotovo poznate. Njegov rojstni dom je pri pd. Ribiču v Vrbi v okolici Blejskega jezera. Sedaj se je v Ljubljani osnoval poseben odbor z rektorjem dr. Rado Kušejem na čelu, ki je izvedel sledečo organizacijo: Prešernov rojstni dom naj se odkupi in pretvori v nekak Prešernov muzej. V šolah Slovenije je okroglo 200.000 otrok. Vsak učenec bo dal le en dinar in rojstna hiša velikega Slovenca preide v last banovine. Zbirka se je izvedla dne 8. februarja v vseh šolah, ljudstvo se je nenadnemu, lepemu pozivu polno odzvalo in slovenska mladina sme s ponosom reči, da je otela dom največjega slovenskega pevca in tako dokazala, kako se resnično zaveda svoje narodnosti in da ve, čigave gore list je. Hišo bodo sedaj preuredili tako, da bo s svojo zunanostjo in notranostjo kazala čisto slovensko lice.

Naša prosveta. (Ludmannsdorf—Bilčovs.) Zopet naj nekaj povemo o razgibanosti naše društvene družine. Saj je stara reč: če je v njej zdravja in življenja, ne dremlje rada v kotu, marveč hoče delati in se udeleževati, kjerkoli se nudi prilika. Mladost pa je tudi razposajena in nepreudarna in se raditega hitro navduši za vse, četudi često za kvarne cilje. Da se pa naši mladini da prilika, da se zabava, izobrazuje in pokaže svoje sposobnosti v mejah dostojnosti in omike, zato pa to našo mladino zbiramo v naših društvih. Marsikateri mladenič in mladenka se imata zahvaliti našim prosvetnim društvom, da sta ostala pošena, verna in zavedna. Koliko je prilik, da se mladi človek lahko izvežba in izpopolni za svoj bodoči poklic ter se zraven še lepo in pošeno zabava. Naši tečaji, sestanki, knjige, igre, petje, tamburanje in razni drugi nastopi, vse to je danes naši mladini na razpolago. Da se pa to delo tudi more vršiti, gre priznanje društvom odbornikom. Oni so tisti, ki vse to vodijo in tudi izvršijo. Vsa čast vodjem naših pevcev in tamburašev za njih požrtvovalnost. Priznanje gre tudi vsem ostalim društvom, ki sodelujejo in žrtvujejo čas in trud, da tako pripomorejo k uspehu naših lepih prireditiv, katere smo v zadnjem času imeli priliko videti in slišati. — Na Silvestrovo zvečer so naši igralci uprizorili veseloigro „Ubogi samci“. Zopet so naši igralci pokazali, da se ne strašijo nobene igre in da so kos vsem vlogam. Polna dvorana gledalcev pri Knabrlnu v Velinji vesi je navdušeno ploskala v smehu in najboljšem raz-

položenju šaljivim prizorom na odru. Hvaležno igralcem za lepi užitek se je občinstvo vračalo na svoje domove želeč, da jih društvo kmalu spet povabi na kako prireditev. — Tudi praznik naših družin smo lepo obhajali dne 16. p. m. Tokrat pa se je postavila naša šolska mladina. Naši otroci so sami prepisali in razdelili med seboj vloge lepe božične igre, katero so tudi na družinski praznik lepo in dovršeno igrali. Naš najmlajši zbor 20 šolskih otrok pa je tako ljubko zapel dvoje pesmi „Prišla bo pomlad“ in „Čuk se je oženil“, da se stariši niso mogli načuditi uspelemu nastopu. Sledile so še deklamacije in med odmori pa so naši tamburaši lepo svirali. Družinski sestanki je izpolnilo dvoje govorov. Prvi preč. g. župnika o družini in družinskem občestvu. Drugi je nastopil izkušen mož in vrla naša korenina g. Martič Filip, pd. Plavec. V svojem lepem in vmes tudi šaljivem govoru je slikal potrebo izobrazbe, potrebo naših društev ter končno vspodbujal stariše, naj gledajo na to, da pride njihova mladina v društvo, kjer se bo ohranila dobra in pošena ter se bo mnogo koristnega naučila. Govorniku smo za njegove vspodbudne besede hvaležni in iz srca želimo, naj bi naše povsod razumevanje in odmev. Tako smo bili tudi na družinskem sestanku res vsi združeni od mladih in starih, kar je gotovo nekaj razveseljivega za naše prosvetno delo.

Zell—Sele. V nedeljo 20. svečana igra „Planina“ ob 2. uri pop. veseloigro „Moč uniforme“ in vabi vse, ki se hočejo za pust nasmejati.

20. februarja nastopijo pevci in pevke pliberškega pevskega okrožja na veliki pevski prireditvi pri Šercerju v Šmihelu. Vestne vaje in skrbno pripravljen spored jamčita, da bo šmihelska prireditev tekmovala z boroveljsko-rožansko. Začetek ob 3. uri pop. Podjuncani, pridite od vseh strani na koncert!

St. Kanzian—Škocijan. Na igro vabimo! V nedeljo 13. februarja igrajo društveniki z Žamanj pri Volavčniku v Grabalji vesi ob pol 2. uri pop. kar tri igrice: „Tri sestre“, „Stražnik in postopač“ in „Kmet in fotograf“. Ob njih se bo občinstvo nedvomno razvedrilo.

Gospodarski vestnik

Če diši po smodniku.

Še davno se nismo izkopali iz minule vojne in le preupravičeno govorimo o „povojni“ dobi. Vojna ima svoje posebne paragrafe tudi za gospodarstvo, to smo čutili minulo desetletje. To čutimo pa tudi še danes, ko je vojna industrija spet med najbolj cvetočimi na svetu. Težka industrija je polno zaposlena, tekstilna industrija začenja cveteti, les ohranja razmerno dobro ceno, skratka: časi, ki dišijo po smodniku, so za gospodarstvo konjunktorna doba, četudi zgolj prehodna. Preudarni gospodarji se skušajo takim časom pri svojem delu in obdelovanju prilagoditi.

O lesu smo govorili že zadnjič. Kdor ima še svojega kapitala naloženega v tej tako sigurni hranilnici, naj bi štedil z njim za poznejšo dobo. Danes bi čisto nakratko omenili dve rastlini, katerih naš mlajši rod domala ne pozna več. To sta lan in konoplja. Kdor zna dobro opazovati, ve, da sta tudi ti dve poljski rastlini nekako znamenje posebne konjunktorne dobe.

Lan in konoplja nista več izdržala tekme z drugimi bolj donosnejšimi poljskimi pridelki. Tekstilna industrija pa začenja danes spet segati po domačem pridelku, kmečki domovi sami se začnjenjo ozirati za domačo tkaninsko sirovino. Zato se čuje povsod klic po zopetnem pridelovanju lanu in konoplje. V Nemčiji so v zadnjem petletju pomnožili tovrstni pridelek za petkratno nekdanjo višino. Kmetijske zbornice naše države posvečajo tkaninskim rastlinam domače zemlje podvojeno pozornost. V sosednjih državah rastejo polja, posejana z lanom in konopljo, z vsakim letom.

Lan in konoplja dasta najprej dobro vlakno, za katerim vlada veliko povpraševanje. Nadalje nudi gospodarju tudi olje in v pogačah krepko beljakovinsko krmo. Finovlaknasti lan dobro uspeva v vlažnih alpskih krajih na srednje težki peščeni ilovici. Pri nas ga sejejo približno stoti dan po novem letu ter ga pulijo okrog stotega dne po setvi. Lan v rumeni zrelosti da najboljšo prejo. Lan zahteva dobro, čisto in močno zemljo, katero precej izmoga. Zato svetujejo poleg hlevskega gnoja tudi umetni gnoj in sicer takozvani nitrofoskal. V Nemčiji so lani na hektar pridelali 14 do 18 meterskih stotov z 24% beljakovin in 40% olja. Pred setvijo moramo zemljo skrbno pripraviti, očistiti in pognojiti. Sejemo najboljši jari lan, izbran in kaliv, zgodaj spomladi, nekako 100 dni po novem letu, če vremenske prilike dopuščajo. Dobro je, če se prej podrobneje o kulturi lanu in konoplje poučimo v primernih strokovnih knjigah.

Varuj se procesov! Iz peresa znanega gospodarstvenika je pisal „Kärntner Tagblatt“ daljši članek o dragih procesih in navaja med drugim dva značilna slučaja: Neka stranka je vodila proces za S 200 in se pri tem poslužila dveh odvetnikov v dveh instancah. Sodnijska razprava je bila ena sama, stroški pa so znašali S 32 za sodnijo in S 305 za odvetnika. Nek drug proces za S 1000 se je vlekel do najvišjega sodnega dvora in je znašal njegov račun S 940. — Številke razlagajo dejstvo, da se kmetije umikajo procesom in skušajo svoje spore poravnati mirnim potom. Na nedavnem zborovanju celovških obrtnikov pa so celo ugotovili resnico, da zapira drago procesiranje pot do pravice.

Sladkor je zdravilo. Mnogi potrosijo odprte rane s sladkorjevim prahom in so z uspehi zadovoljni. Rana se tekom dneva prevleče z drago kožico, ki onemogoči vsak prisad, zaprta rana pa se začne kmalu celiti. Sladkorni prah uporabljajo gospodarji tudi pri živinskih ranah. Tako se poroča o kmetu, ki je ranjeno vime svoje krave z nenavadnim uspehom ozdravil v par dneh s sladkorjem, dočim so mu vse druge maže odpovedale.

Celovski trg minulega tedna. Na živinskem trgu so plačevali za vole 80—100 S, za krave 85—110, za klavne krave 45—65, prašiče 1.40—1.60 S za kg žive teže. — Blagovne cene: Pšenica (100 kg) 39—41, rž 30—32, ječmen 26—30, oves 26—27, ajda 24—26, grah (1 kg) 80—100, isto leča, fižol 40—60, krompir 14—16, sladko seno (100 kg) 8 do 8.50, kislo 4.50—5, slama 4.50—8, zelje (1 kg) 30—40, repa 30, prekajena slanina 3.20—5.20, sirova 2.60—2.80, svinjska mast 2.60—3.00, jajca 18 do 20, trda drva, kratka 4—4.50, mehka 3.50—4.00 šil. za k. m.

Spomladni ostanki

meter po 70 grošev.

Dirndle za narodne noše v vseh barvah, pralno svilo, modri tisk, rdeče in pisane tiske, posteljino v vseh barvah, Oxforde, šifone, nitkasto blago, kloče, barhante, flanele, klot-molino, ševijote, pepita, zefirje in rjuhe, jag.-brisače, razpošiljamo po povzetju.

Naročite po želji.

30 metrov za šilingov 21.—.

Pol kile lepih ostankov za krpanje S 1.—.

R. in Josefine WEISS, Wien 9., Porzellangasse 14

Za S 5 na mesec dobavlja

posnemalnike

Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164

Geniki za-tonj

Zastopniki se iščejo

3 x dohodek

v svinjskem hlevu!

vsled krepostne krme „Emivit“

Koncentrat z uradnim jamstvom hranilne vsebine. Zahtevajte brezplačna pojasnila in dopošiljatev prospektov od proizvajalca

Franc in Rudolf Gubik

Kraftfuttermittelherzeugung

Wien XII., Schönbrunnerstr. 179

Vabilo

na

redni letni občni zbor

HRANILNICE IN POSOJILNICE V ŠT. JURJU
NA ZILI, r. z. z. n. z.,

ki se vrši v nedeljo 20. februarja 1938 ob 10. uri
dopoldne v Št. Jurju šte. 2.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1937.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

12

Načelstvo.

Vajenca za usnjarsko obrt takoj sprejemem. Prijaviti se je pri Miklavčič Matevžu, usnjarna, Gorinčiče, St. Jakob im Rosentale.

11